

Bilaga I – Kamerabevakningens evidensbaserade effekt.

Kamerabevakningens evidensbaserade effekt

Det har gjorts flera nationella och internationella utvärderingar och forskningsstudier om kamerabevakningens brottsreducerande effekt. Brottsförebyggande rådet (Brå) har gjort egna studier och så kallade metastudier där rådet sammanställt och analyserat andra forskares studier inom området.

Brå har låtit fyra forskare göra en omfattande metastudie där forskarna gått igenom och sammanställt resultatet av 76 internationella forskningsstudier om kamerabevakningens effekt (Brottsförebyggande rådet (Brå), 2018). Med hjälp av statistiska analyser över brottsnivåer innan och efter kameraövervakningen inleddes har slutsatser dragits om vilken brottsförebyggande och trygghetsfrämjande effekt som kamerorna skapat.

Resultatet från Brå:s metastudie (2018) och andra publikationer utgivna av Brå och regeringen ligger till grund för denna bilaga. Enligt Brå (2018) går det inte att slå fast i vilken grad resultatet av enskilda studier från andra länder kan appliceras i Sverige, då kamerabevakningens effekt har visat sig vara både land- och kontextberoende. Det är därför inte säkert att resultaten och slutsatserna från studierna går att tillämpa fullt ut i Nacka. Trots det bedömer Säkerhetsstaben att Brå:s material är det bästa underlag som finns att tillgå för att bedöma vilka eventuella brottsförebyggande och trygghetsfrämjande effekter som kameraövervakning kan förväntas ge i Nacka.

Kamerabevakningens brottsförebyggande och brottsreducerande effekt

Enligt Brå (2018) kan kamerabevakning stärka den situationella brottspreventionen på allmänna platser, bland annat genom att öka den formella sociala kontrollen. Om potentiella gärningspersoner känner till att platsen är övervakad så kan kamerabevakningen leda till att de istället avstår från att begå brott (Brå, 2007). Enligt regeringen (2017) kan kamerabevakning därmed verka brottsavhållande och bidra till att förebygga, avskräcka och klara upp brott.

Brå (2003) konstaterar att kamerabevakning ger störst effekt på platser där brottsligheten från början är hög eller kan förväntas bli hög, där brottsligheten är förhållandevis koncentrerad och där det finns förutsättning att kamerabevaka hela det brottsbelastade området.

Kamerabevakningens brottsreducerande effekt beror delvis på brottslighetens karaktär. Kamerabevakning ger ingen signifikant brottsreducerande effekt på våldsbrott (Brå 2017; Brå 2018). Forskningsstudier visar att kamerabevakning inte heller ger någon signifikant och statistisk säkerställd minskning av brottsligheten i centrumkärnor eller i områden med flerfamiljshus (Brå 2018). Däremot har kamerabevakning visat sig vara effektiv mot brott där gärningspersonen är förberedd och kalkylerande i sitt risktagande som vid narkotikabrott, egendomsbrott och fordonsbrott. Kamerabevakning har också visat sig vara särskilt effektiv på bilparkeringsplatser (Brå 2018). Det bedöms ha flera orsaker enligt Brå. Ett skäl är att brott mot fordon kan vara lättare att upptäcka än andra typer av brott. Ett annat skäl är att kamerabevakningen kombinerades med andra insatser som förbättrad belysning, att områdena hägnades in och att bevakningspersonal anlätades. Att kamerorna täckte in och övervakade hela området var enligt

Brå (2007) en särskilt bidragande anledning till kamerabevakningens höga brottsreducerande effekt.

Kamerabevakning kan bedrivas antingen aktivt eller passivt. Med *aktiv kamerabevakning* menas att filmmaterialet övervakas och analyseras i realtid. Syftet är att med hjälp av kamerorna aktivera någon form av åtgärd. Det kan exempelvis vara att tillkalla polis eller bevakningspersonal till platsen för att avskräcka, avstyra eller avbryta pågående brottslighet. Med *passiv kamerabevakning* menas att filmmaterialet spelas in och lagras för att kunna använda i ett senare skede, exempelvis i utredningssyfte. Passiv kameraövervakning har i flera forskningsstudier visat sig ge en statistisk säkerställt effekt på nära noll (Brå, 2018). Med andra ord har passiv kamerabevakning inte gett någon brottsförebyggande effekt. För att kamerabevakning ska ge någon statistisk säkerställd brottsförebyggande effekt behöver den dessutom kompletteras med minst två andra insatser (Brå, 2007; Brå 2018). Exempel på sådana insatser kan vara att förstärka skalskyddet eller inhägna området, öka bevakningen, förbättra belysningen, beskära växtlighet, sanera klotter och vidta andra åtgärder mot skadegörelse. Detta gör att såväl investeringskostnaderna som förvaltningskostnaderna blir relativt höga för ett väl fungerande kamerabevakningssystem som kompletteras med andra åtgärder.

Kamerabevakningens brottsutredande och brottsupklarande effekt

Mellan 2012 och 2015 genomförde Polismyndigheten försök med kamerabevakning vid Stureplan och Medborgarplatsen i Stockholm. Målet var att polisen med hjälp av kameror skulle minska antalet brott som begicks på platserna, få bättre möjlighet att förhindra och avbryta pågående brott, underlätta utredningarna av brott samt öka tryggheten hos de personer som vistades på dessa platser (Brå, 2015).

Under och efter försöksperioden gjorde Brå flera utvärderingar för att undersöka om kamerabevakningen gav de eftersökta effekterna (Brå 2014; Brå 2015). Under försöksperioden minskade antalet anmälda personbrott vid de båda kamerabevakade platserna. En motsvarande minskning av antalet anmälningar skedde även i kontrollområden som inte var kamerabevakade. Enligt Brå (2015) kunde minskningen av antalet anmälda personbrott inte tillskrivas kamerabevakningen. Vidare konstaterade Brå (2014) att nyttan med filmmaterialet var starkt begränsat vid användandet av kamerabevakning för att förbättra brottsutredningsmöjligheterna. Enligt Brå (2015) hade det inspelade filmmaterialet endast i liten utsträckning haft betydelse för rättsväsendets möjlighet att klara upp brott.

Brå:s (2015) sammantagna bedömning av Polismyndighetens försök var att kamerabevakningen inte bidragit till att minska antalet anmälda brott och att filmmaterialet endast marginellt bidragit till att förbättra uppkläringen av brott.

Kamerabevakningens trygghetsfrämjande effekt

I utvärderingarna av Polismyndighetens försök med kamerabevakning vid Stureplan och Medborgarplatsen konstaterar Brå att kamerorna varit en bidragande orsak till att polisen vid flera tillfällen kunnat avbryta potentiella våldssituationer och andra typer av brott och antalet anmälda personbrott minskade under försöksperioden (Brå, 2014; Brå, 2015). Men trots detta var människorna som bodde, besökte eller arbetade vid Stureplan eller Medborgarplatsen lika oroliga att utsättas för våld som tidigare. Otryggheten hos allmänheten låg kvar på samma nivå som

innan kameraförsöket inleddes. Brå:s (2015) sammantagna bedömning av polisens försök var att kamerabevakningen inte haft någon större trygghetsfrämjande effekt.

Även andra utvärderingar som Brå genomfört har visat att det inte är självklart att kamerabevakning ökar den allmänna tryggheten. Vid utvärderingar av fem svenska försök med kamerabevakning i centrummiljöer har Brå (2018) funnit tecken på ökad trygghet i tre av försöken, men inte i de andra två. En genomgång av flera utvärderingar från Storbritannien bekräftar att det inte är säkert att tryggheten ökar som följd av kamerabevakning (Brå, 2018).

Sammanfattning och konklusion

För att kamerabevakning ska vara särskilt effektiv som brottsförebyggande metod så krävs att brottet lämpar sig att förebyggas genom kamerabevakning, att brottsligheten är hög eller förväntas kunna bli hög, att brottsligheten är koncentrerad och att hela det brottsbelastade området kan kamerabevakas. Att kamerabevaka aktivt (livebevakning) visar sig något mer effektivt än passiv kamerabevakning (bilder sparas på server). Att initiera andra brottsförebyggande insatser samtidigt (belysning, skalskydd, slyröjning, etc.) som man sätter upp kamera visar sig ha något mer brottsförebyggande effekt än bara kamera.

För att skapa förutsättningar för långsiktig planering och synergieffekter inom kommunens säkerhetshöjande och trygghetsfrämjande arbetet är det viktigt att arbetet med kamerabevakning integreras med kommunens befintliga brottsförebyggande och trygghetsfrämjande insatser och arbete.